Ὀρροπέδιο

Καλοκαίρι 2006 #I
Τιμή: 7,00 €

Γράφουν: Χρῆστος Ρουμελιωτάκης – Ἠρὼ Νικοπούλου – Βαγγέλης Ἀποστολόπουλος – Τάσος Γαλάτης – Γιῶργος Γώτης – Θεώνη Κοτίνη – Βασίλης Λαλιώτης – Χρῆστος Ντάντος – Θάνος Φωσκαρίνης – Ἠλίας Χ. Παπαδημητρακόπουλος – Γιώργης Παυλόπουλος – Ταςούλα Καραγεωργίου – Μιχάλης Πιερῆς – Παναγιώτης Σκορδᾶς – Στάθης Κουτσούνης – Γιάννης Ξούριας – Δημήτρης Κανελλόπουλος – Νίκος Σιάκκουλης – Θανάσης Κωσταβάρας – Νίκος Χειλαδάκης – Σωτήρης Παστάκας

Ὁ δ η γ ὸ ς ἀ ν ά γ ν ω σ η ς

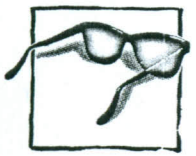

37 ΣΕΛΙΔΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΗ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟ
Γιώργης Παυλόπουλος: Δύο ποιήματα: *Ἡ ὁμορφιὰ καὶ τὸ κτῆνος, Τὰ πάθη* ● Γιώργης Παυλόπουλος: *Γράμματα ἀπὸ τὴν Ἀμερική* (ἐπιστολὴ στὸν Ἠλία Χ. Παπαδημητρακόπουλο) ● Ταςούλα Καραγεωργίου: *Ὁ ποιητής, οἱ μύθοι καὶ τὸ ἄρρητον τῆς ποίησης* ● Μιχάλης Πιερῆς: *Ἀπὸ τὸ μερτικὸ μιᾶς ἐκδρομῆς* ● Παναγιώτης Σκορδᾶς: *Μὲ τὸν Γιώργη Παυλόπουλο στὴ Μυτιλήνη* ● Στάθης Κουτσούνης: *Πέραν τοῦ πραγματικοῦ καὶ τοῦ φανταστικοῦ* ● *Ἀνθολόγιο ποιημάτων* (Εἰσαγωγὴ-Ἀνθολόγηση: Στάθης Κουτσούνης) ● Γιάννης Ξούριας: *Συνοπτικὴ Βιβλιογραφία*

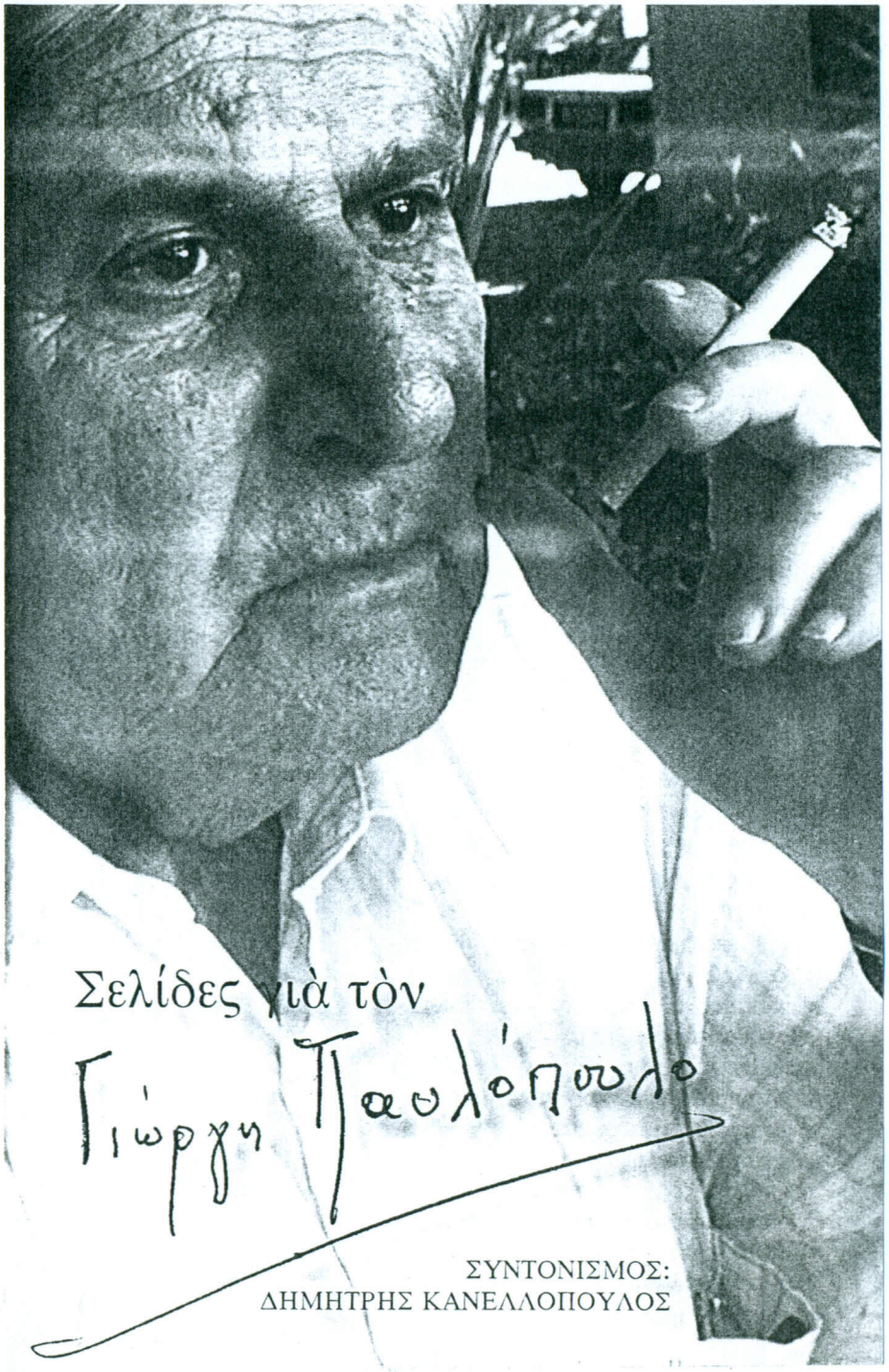

Σελίδες γιὰ τὸν
Γιώργη Παυλόπουλο

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

Στάθης Κουτσούνης

Πέραν τοῦ πραγματικοῦ καὶ τοῦ φανταστικοῦ

Γιώργη Παυλόπουλου, *Τὰ ἀντικλείδια*.
Ἐκδόσεις Στιγμή, Ἀθήνα 1988. Σελ. 46

παρὰ δῆμον ὀνείρων
Ὀδύσσεια, ω 12

Ὁ ἐξαιρετικὰ ὀλιγογράφος ποιητὴς Γιώργης Παυλόπουλος σέβεται καὶ δὲν ταλαιπωρεῖ τὸν ἀναγνώστη του. Τὰ *Ἀντικλείδια* εἶναι ἕνα σύγχρονο σπίτι μὲ παράθυρα πολλὰ καὶ ἀνοιχτά. Ὅποιος μπαίνει μέσα αἰσθάνεται τὴν ἀσφάλεια καὶ τὴν εὐχαρίστηση μιᾶς εὐρύχωρης ἀναπνοῆς.

Ἡ ἐκφραστικὴ λιτότητα καὶ οἱ χαμηλόφωνοι τόνοι σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴ ροϊκότητα τῶν εἰκόνων καὶ τῆς γλώσσας δίνουν τὸ στίγμα τῆς συλλογῆς. Ὁ ποιητὴς ξεδιπλώνει χωρὶς ἐκζήτηση καὶ κατασκευασμένα εὑρήματα τὴ μυθολογία του, ἡ ὁποία κατορθώνει νὰ μᾶς ‘ἐξαπατήσει’ μὲ τὴ φυσικότητά της. Βιωματικὸς ποιητὴς ὁ Παυλόπουλος μετουσιώνει τὸ αἷμα του σὲ μελάνι καὶ χτυπᾶ ἀποτελεσματικὰ τὴν πόρτα τῆς εὐαισθησίας μας. Τὰ ποιήματά του, σφύζοντα ἀπὸ ἔνταση, ἔρχονται νὰ προκαλέσουν ἀλλὰ καὶ νὰ συμπληρώσουν τὴν ποιητική μας πεῖρα. Τὸ σῶμα τῆς γραφῆς τοῦ Παυλόπουλου πάλλεται ἀνάμεσα στὴ μνήμη καὶ τὰ ὄνειρα.

Γιὰ τὸν Παυλόπουλο τὸ παρὸν δὲν ὁδηγεῖ στὸ μέλλον, ἀλλὰ στὸ παρελθόν. Ὁ ποιητὴς ἐπαναβιώνει τὸ παρελθόν του, τὸ ζεῖ ἑτεροχρονισμένα, ἀποκρυσταλλώνοντὰς το καὶ σηματοδοτώντας το μέσα στὴν τέχνη του. Ἡ σχεδὸν ἀδιάκοπη χρήση ἱστορικῶν χρόνων ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητη ἔνδειξη. Ὁ Παυλόπουλος φαίνεται νὰ ζεῖ διπλά. Ἡ ζωὴ τοῦ ποιητῆ, ποὺ τρέφεται ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὴ μνήμη, μπορεῖ νὰ συνδέεται, νὰ συγκρούεται ἢ νὰ βαίνει παράλληλα πρὸς τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ποιητὴς “παγώνει”, ἀκινητοποιεῖ μέσα στὸ χρόνο αὐτὸ ποὺ ἐπιθυμεῖ. Ἔτσι, ἀφοῦ τὸ προφυλάξει ἀπὸ τὴ φθορά, ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ τὸ ἀπολαμβάνει διαρκῶς στὴ στιγμὴ τῆς ἀκμῆς του. Ὡστόσο, δὲν λείπει οὔτε ἡ ἐπίγνωση οὔτε ἡ ἀπόγνωση γι’ αὐτὸ ποὺ

δὲν τὸ βιώνεις ἀκριβῶς καὶ μὲ τὴν ἴδια ἔνταση ἔξω ἀπὸ τὸν καιρό του: «μὰ τώρα ξέραμε πὼς παίζαμε ἀπελπισμένα / παίζαμε τὸν ἔρωτα / τὴν περασμένη μας ζωὴ / μέσα στὸ σκοτεινό μου ὄνειρο / σὰν δυὸ ἠθοποιοὶ ἀδέξιοι / ποὺ τρέμουνε τὸ σκηνοθέτη». Ἡ νοσταλγία καὶ ὁ πόθος γιὰ τὰ παιδικά του χρόνια, εἶναι φανερό, ξεπηδοῦν ἀπ’ ὅλα σχεδὸν τὰ ποιήματα τῆς συλλογῆς.

Τὰ ὄνειρα, ὁ ἄλλος πόλος τῆς ποίησης τοῦ Παυλόπουλου, ὀνειροφαντασίες τῆς νύχτας ἢ τῆς ἡμέρας, ἀποτελοῦν προέκταση τῆς ὑπόστασής του. Συνθέτουν μαζὶ μὲ τὶς μεταμορφώσεις τὸν ποιητικό του κόσμο. Δημιουργώντας ὁ ποιητὴς ὄνειρα μέσα στὰ ὄνειρα καὶ μεταμορφώσεις μέσα στὶς μεταμορφώσεις, ἀπελευθερώνει τὰ πράγματα καὶ τὰ ἀναδεικνύει μὲ πληρότητα. Βυθίζεται στὸ ὑποσυνείδητο, γιὰ νὰ ἐξορύξει τὰ κοιτάσματά του. Πασχίζει νὰ ἀνακαλύψει τὴν ἀρχέγονη οὐσία, «τὸν ἔρωτα / στὰ σκοτεινά του βάθη», τὴν πρώτη μορφή. Μεταμορφώνει ἀκόμη καὶ τὸ κενό, πληρώνοντὰς το μὲ τὰ ἀγαπημένα συστατικά, ποὺ γεννιοῦνται μέσα ἀπὸ τὴ διεργασία τῶν ποιητικῶν του παραισθήσεων.

Ἡ αἰσθαντικότητα διαποτίζει ὁλόκληρη τὴ συλλογή. Θὰ μποροῦσα νὰ πῶ ὅτι ὁ αἰσθησιασμός, ποὺ ἀναβλύζει ἄλλοτε ἔντονος καὶ ἄλλοτε διακριτικός, εἶναι στὴν ποίηση τοῦ Παυλόπουλου ὁ κώδικάς της. Ἡ μουσικότητα, ἡ ἐπανάληψη κάποιων θεματικῶν μοτίβων, καθὼς καὶ τὸ τσάκισμα σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις τοῦ στίχου δίνουν σαφεῖς ἐνδείξεις γιὰ τὴ γόνιμη ἐπαφὴ καὶ ἐπίδραση τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ. Σπουδαῖο παράδειγμα τὸ ποίημα «Μοῦ εἶπαν οἱ νεκροί». Συχνά, ἐπίσης, μέσα στὰ ποιήματά του περνοῦν εἰκόνες ἀπὸ τὴν ἐπαρχία καὶ ἰδιαίτερα ἀπὸ τὸν Πύργο, γενέθλια πόλη τοῦ ποιητῆ, ὅπου καὶ κατοικεῖ.

Ὁ ποιητὴς ἀναζητάει ἐναγώνια τὴν καταγωγή του, τὴν οὐσία τῆς ὕπαρξής του. Ποιὸς εἶναι, ἀπὸ ποῦ ἔρχεται, ποῦ πάει; Εἶναι ἕνας «ἄνθρωπος ποὺ πάλευε στὸν ὕπνο του / νὰ θυμηθεῖ ποιὸς εἶναι», ἀλλὰ «ποιὸς εἶναι καὶ ποῦ πηγαίνει / κανεὶς δὲν ξέρει». Δύσκολη ὑπόθεση ἡ ταυτότητα γιὰ τὸν ποιητή.

Ἀπὸ τὰ κύρια χαρακτηριστικά της συλλογῆς εἶναι ἡ αὐτοαναφορικότητα. Μέσα στὰ *Ἀντικλείδια* ὑπάρχουν στίχοι, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρα ποιήματα, ποὺ ἀναφέρονται στὴν ἴδια τὴν ποίηση, στὴν ἀγωνία τῆς ἔκφρασης, στὴν πεμπτουσία τῆς ποιητικῆς ἐμπειρίας. Κορύφωση ἀποτελεῖ τὸ ποίημα ποὺ ἔδωσε τὸν τίτλο στὴ συλλογή. Ἡ διαδικασία τῆς δημιουργίας εἶναι σκοτεινή. Ἀνάμεσα στὸν ποιητὴ καὶ στὸ ποίημα δὲν ὑπάρχουν πάντοτε ἀγαθὲς σχέσεις, ἀλλὰ καὶ σχέσεις

ἀντιπαλότητας. Ἡ ποίηση ἔχει ἐνδογενεῖς δυνατότητες, τὸ ποίημα πολλὲς φορὲς ὁδηγεῖ τὸν ποιητὴ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα παραμένει μυστήριο: «Καὶ βέβαια δὲν εἶναι τίποτε ἀπ' ὅλα τοῦτα. / Εἶναι μονάχα τὸ ποίημα ποὺ πέρασε στὸν ὕπνο του / καὶ μάταια θὰ παλεύει νὰ τὸ θυμηθεῖ μετὰ / κι ὅταν ἀκόμη θὰ τὸ ἔχει φτάσει σὲ τούτη τὴ γραφή». Ἀκόμη, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε πὼς οἱ ποιητὲς πληρώνουν μὲ τὸ αἷμα τους τὸ τίμημα τῆς τέχνης. Δουλεύουν ἐπὶ ποινῇ θανάτου: «Σὰν βράδιασε ρίξανε τὸ σκοινί. Κανένας δὲν κατέβηκε. / Ἀπὸ τὴν ἄκρη του ἔσταζε στὸ χῶμα λίγο αἷμα. / Καὶ ποτὲ δὲν μάθαμε μήτε ρωτήσαμε ποτὲ / τί ἀπογίναν οἱ μαστόροι».

Ἡ ποίηση τοῦ Παυλόπουλου, ἔτσι καθὼς πέφτει ἀργὰ καὶ ἀποσταγματικὰ ἀπὸ τὸ ἐργαστήρι του, προτείνει μιὰν Ἄλλη πραγματικότητα. Αὐτὴν ποὺ ἁπλώνεται ἀνάμεσα ἢ καλύτερα πέραν τοῦ πραγματικοῦ καὶ τοῦ φανταστικοῦ• ποὺ βασίζεται στὰ ὄνειρα καὶ τὴ μνήμη• ποὺ διακρίνεται γιὰ τὶς μεταμορφώσεις της καὶ τείνει σταθερὰ πρὸς τὴν ποίηση. Ὅσο γιὰ τὸ κέρδος ὁ ποιητὴς ξέρει καλά, καὶ θὰ τὸ μάθει καὶ ὁ ἀναγνώστης ποὺ θὰ τολμήσει νὰ στροβιλιστεῖ στῆς δημιουργίας του τὴ θύελλα, πὼς «κάθε ἡδονὴ / ἔχει καὶ τὴ δική της πληρωμή».

Ὁ *Στάθης Κουτσούνης* γεννήθηκε στὴ Νέα Φιγαλία Ὀλυμπίας τὸ 1959. Ἔχει ἐκδώσει: τὶς ποιητικὲς συλλογὲς *Σπουδὲς γιὰ Φωνὴ καὶ Ποίηση* (Ὑάκινθος 1987), *Τρῦγος αἱμάτων* (Σμίλη 1991), *Παραλλαγὲς τοῦ μαύρου* (Δελφίνι 1998), *Ἡ τρομοκρατία τῆς ὁμορφιᾶς* (Μεταίχμιο 2004), φιλολογικὴ μελέτη γιὰ τὸ ἀρχαῖο δράμα καὶ τὸν Σοφοκλῆ στὸν τόμο Σοφοκλέους, *Φιλοκτήτης – Ἀντιγόνη*. Εἰσαγωγή: Στάθης Κουτσούνης. Μετάφραση: Χρῖστος Τσάγκας (Ὁδὸς Πανός 1999) καὶ τὸ διήγημα «Ἡ Μέριλιν τῆς Ἀκράτας» στὸν συλλογικὸ τόμο 7 διηγήματα (Μεταίχμιο 2003). Παράλληλα, δημοσιεύει κείμενα κριτικῆς.